

**Sprawozdanie z II Ogólnopolskiej Interdyscyplinarnej
Konferencji Naukowej
„Diagnoza i jej zastosowanie w kontekście jednostkowym
i społecznym”**

Poznań, 24 maja 2017 roku

Znaczenie procesu diagnozy, który służy rozpoznaniu zjawisk w najróżniejszych obszarach tematycznych dotyczących człowieka, nadal pozostaje nieocenione. Diagnoza bowiem, wykonana w sposób rzetelny, trafny, planowy oraz zgodny ze stanem i wymogami danej nauki, stanowi podstawę dalszych oddzia-

ływań praktycznych o charakterze: edukacyjnym, wychowawczym, terapeutycznym, medycznym, czy organizacyjnym.

Tematyka konferencji poświęconej problematyce diagnozy została ukierunkowana zarówno na zastosowanie procesu diagnostycznego, jak również wynikających z niego skutków o charakterze poznawczym jak i praktycznym: dla określonego obszaru problemowego oraz dla wybranych grup odbiorców. Przedmiotem konferencyjnych rozważań uczyniono więc po pierwsze procesy diagnostyczne w kontekście jednostkowym, ukierunkowane na indywidualia i charakteryzujące się klasycznym układem diagnosta – osoba diagnozowana, jak również zorientowane na zbiorowości i ujmowane w szerszym kontekście społecznym.

Pierwsza konferencja poświęcona tej tematyce odbyła się na Wydziale Studiów Edukacyjnych w maju 2014 roku. Wzbudziła duże zainteresowanie wśród teoretyków i praktyków nauk społecznych. Stała się także płaszczyzną wymiany wielu doświadczeń, cennych spostrzeżeń i konkretnych, praktycznych rozwiązań.

W związku z dużym zainteresowaniem wspomnianą wcześniej pierwszą konferencją na temat diagnozy, jak również w odpowiedzi na liczne oczekiwania wielu odbiorców zainteresowanych kontynuacją tej tematyki, 24 maja 2017 roku odbyła się II Interdyscyplinarna Ogólnopolska Konferencja Naukowa zatytułowana „Diagnoza i jej zastosowanie w kontekście jednostkowym i społecznym”. Wydarzenie zorganizowano na Wydziale Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu, pod patronatem Dziekana Wydziału – prof. zw. dr hab. Agnieszki Cybal-Michalskiej. Organizatorami konferencji był Zakład Metodologii Nauk o Edukacji (kierowany przez prof. UAM dr hab. Sławomira Banaszaka) oraz Zakład Poradnictwa Społecznego (kierowany przez prof. zw. dr hab. Magdalenę Piorunek).

Radę Naukową Konferencji stanowili: prof. UAM dr hab. Sławomir Banaszak (UAM) – przewodniczący, prof. UAM dr hab. Marek Budajczak (UAM), dr hab. Adam Czabański (Uniwersytet Medyczny w Poznaniu), dr hab. Sławomir Futyra (UAM), prof. UŚ dr hab. Ewa Jarosz (Uniwersytet Śląski w Katowicach), prof. UAM dr hab. Danuta Kopeć (UAM), prof. zw. dr hab. Stanisław Kowalik (AWF Poznań), dr hab. Hanna Kubiak (UAM), prof. dr hab. Dariusz Kubinowski (Uniwersytet Szczeciński), prof. UP dr hab. Małgorzata Pamuła-Behrens (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), prof. zw. dr hab. Magdalena Piorunek (UAM), dr Justyna Śmietańska (UAM), dr Jolanta Twardowska-Rajewska (UAM), prof. zw. dr hab. Zbigniew Woźniak (UAM).

Ponadto, powołano Komitet Organizacyjny w składzie: prof. UAM dr hab. Sławomir Banaszak (przewodniczący), dr Justyna Śmietańska (sekretarz), dr hab. Małgorzata Kabat, dr Joanna Kozielska, dr Ewa Palka, dr Agnieszka Skowrońska-Pućka, dr Grażyna Teusz, dr Urszula Tokarczyk-Bar, dr Iwona Werner, mgr Aneta Baranowska, mgr Dorota Dolata. Konferencja została zorganizowana również przy współpracy Studenckiego Koła Naukowego Poradnictwa Społecznego „po MOC”.

Akcent konferencyjnych rozważań położono przede wszystkim na zastosowanie diagnozy w kontekście praktycznym. Tym samym, głównym przedmiotem rozważań stały się konkretne techniki diagnostyczne, ich mocne i słabe strony, „moc” przewidywania, jak również etyczne aspekty diagnozy. Nadanie konferencji rangi ogólnopolskiej oraz interdyscyplinarnej umożliwiło zorgani-

zowanie debaty bardzo szerokiego grona specjalistów, a jej otwarta formuła pozwoliła na wymianę refleksji i poglądów. Zaproponowano następujące obszary problemowe:

- Nowoczesna diagnoza w naukach społecznych (pedagogika, psychologia, socjologia) – szanse, trudności, dylematy organizacyjne i etyczne;
- Diagnostyka medyczna: współczesne narzędzia i znaczenie;
- Diagnostyka społeczna;
- Diagnostyka w kulturze i popkulturze;
- Diagnostyka językowa, psychologiczna i pedagogiczna w edukacji dzieci z doświadczeniem migracji;
- Diagnostyka psychologiczna i pedagogiczna w procesie edukacji i rehabilitacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością;
- Diagnostyka psychiatryczna, psychologiczna i pedagogiczna zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży;
- Diagnostyka logopedyczna;
- Techniki diagnozy i narzędzia diagnostyczne – interdyscyplinarna wymiana doświadczeń;
- Etyczne problemy diagnozy.

Zaproszenie do uczestnictwa w konferencji zostało skierowane do bardzo szerokiego grona, m.in. pedagogów, psychologów, socjologów, logopedów, lekarzy, dyrektorów placówek edukacyjnych, nauczycieli, terapeutów pedagogicznych, autorów narzędzi diagnostycznych stosowanych w praktyce oraz wszystkich specjalistów zajmujących się problematyką diagnozy.

Konferencja przebiegała dwuetapowo: pierwszy stanowiła trzydniowa sesja plenarna, która odznaczała się ogólnym, wyznaczającym tematykę obrad charakterem. Drugi etap obejmował natomiast cztery sesje panelowe, ukierunkowane specjalistycznie na konkretny wymiar praktycznych zastosowań procesu diagnozy.

Słowo wstępne otwierające konferencję, witające gości oraz nadające kierunek obradom, należało do Przewodniczącego Rady Programowej i Komitetu Organizacyjnego i zarazem Kierownika Zakładu Metodologii Nauk o Edukacji: prof. UAM dr hab. Sławomira Banaszaka oraz prof. zw. dr hab. Magdaleny Piorunek – Kierownika Zakładu Poradnictwa Społecznego. Uroczyste otwarcie obrad konferencji nastąpiło po powitaniu przez Dziekana Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu – prof. zw. dr hab. Agnieszkę Cybał-Michalską.

Pierwszą część głównej sesji plenarnej otworzył prof. UAM dr hab. Sławomir Banaszak, poruszając w swoim wystąpieniu tematykę diagnozy i jej funkcji w różnych dziedzinach nauki. Następnie prof. Dariusz Kubinowski (Uniwersytet Szczeciński) poruszył w swoim referacie zagadnienie tzw. transdyscyplinarności diagnozy. Kolejne wystąpienie, prof. Zbigniewa Woźniaka z Instytutu Socjologii UAM było poświęcone tematyce diagnozy w czasach postprawdy i faktów alternatywnych. Moderatorami pierwszej części sesji plenarnej były prof. zw. dr hab. Magdalena Piorunek oraz dr Justyna Śmiałowska.

Po bogatej w refleksje teoretyczne i wnioski praktyczne dyskusji przystąpiono do drugiej głównej sesji plenarnej, której moderatorami byli prof. Sławomir

Banaszak oraz prof. Zbigniew Woźniak. Sesję otworzył referat autorstwa prof. Magdaleny Piorunek (WSE UAM Poznań), dotyczący autodiagnozy jako elementu refleksyjności biograficznej w procesie pomocowym. Następnie, prof. Robert Bartel (Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu) omówił zagadnienie wizualnych aspektów diagnozy w arteterapii. W kolejnym referacie dr hab. Adam Czabański (Uniwersytet medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu) poruszył kwestię diagnozy społecznej po samobójstwie ucznia w szkole. Na zakończenie drugiej głównej sesji plenarnej dr Jolanta Twardowska-Rajewska z Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM podjęła w swoim wystąpieniu rozważania: czy diagnoza uporczywa, proporcjonalna czy zaniechanie dominują w gerontologii.

Po kolejnej interesującej dyskusji i przerwie kawowej przystąpiono do trzeciej i zarazem ostatniej sesji głównej plenarnej. Otworzył ją prof. Stanisław Kowalik (Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu), poruszając w swoim wystąpieniu tematykę diagnozy jako profesjonalnego odszukiwania różnorodności w jednorodności. Następnie prof. Danuta Kopec (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) omówiła zagadnienie (nie)obecności diagnozy w procesie edukacji osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Z kolei dr hab. Hanna Kubiak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) przedstawiła diagnozę zaburzeń psychicznych u adolescentów z perspektywy ich rodziców. Kolejne wystąpienie dr hab. Małgorzaty Kabat z Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM dotyczyło metody eksplikacji i systemowej jako wsparcia diagnozy nauczyciela. Następny referat, autorstwa dr Justyny Śmietańskiej (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), dotyczył szans i pułapek związanych z wykorzystaniem standaryzowanych narzędzi diagnostycznych w praktyce psychologiczno-pedagogicznej. Na zakończenie trzeciej sesji plenarnej prof. Iwona Ignyś (Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu) zaprezentowała referat „Diagnoza czy rozpoznanie w pediatrii – dylematy”.

Podczas wystąpień w sesjach plenarnych przedstawiono nowatorskie zagadnienia badawcze dotyczące diagnozy, a także konkretne pomysły i implikacje praktyczne. Sukcesem okazała się również frekwencja uczestników oraz obecność praktyków, jak również duża aktywność audytorium podczas każdego z paneli dyskusyjnych. Poruszone podczas dyskusji tematy wyłoniły wiele ważnych pytań i zagadnień, na które odpowiedzi poszukują specjaliści z różnych dziedzin nauk społecznych i medycznych. Duże zainteresowanie praktyków tematyką konferencji świadczy również o poszukiwaniu nowych rozwiązań w praktyce diagnostycznej i potrzebie osadzenia ich na fundamencie naukowym.

Duże zainteresowanie konferencją i zróżnicowana tematyka referatów, których wspólnym mianownikiem uczyniono zagadnienie diagnozy w kontekście jednostkowym i społecznym były imponujące. Z tego względu dalsze wystąpienia realizowano w równoległych, kilkugodzinnych sesjach panelowych, z których każda podzielona była na dwie części.

Moderatorami I sesji panelowej były prof. UAM dr hab. Danuta Kopec oraz dr hab. Hanna Kubiak. Obrady otworzył referat dra Sławomira Pasikowskiego (Akademia Pomorska w Słupsku), dotyczący pomiaru cech modelowanych w układzie opozycyjnych par. Następnie, dr Martyna Żelazkowska (Uniwersytet

Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie) omówiła zagadnienie „podwójnej diagnozy” jako problemu w terapii osób przebywających na detencji. Z kolei mgr Agnieszka Karlińska (Uniwersytet Warszawski) wygłosiła referat „Sąd nad psychiatrią. Analiza kontrowersji wokół ekspertyz psychiatrów sądowych w procesie Andersa Behringa Breivika”. Następnie mgr Katarzyna Walentynowicz-Moryl (Uniwersytet Zielonogórski) omówiła problematykę poszukiwania diagnozy w sytuacji niepłodności nieznanego pochodzenia (idiopatycznej). Kolejny referat, autorstwa dr Katarzyny Kokot (Uniwersytet Wrocławski) poświęcony był zagadnieniu diagnozy dziecka z Zespołem FAS. Na zakończenie I sesji panelowej dr Dominika Łęcka (Motylarnia. Ośrodek Rozwoju Osobistego i Zawodowego dla Kobiet w Toruniu) przedstawiła referat dotyczący diagnozy przeżycia w sytuacji problemowej, poruszając kwestię założeń i przebiegu tego procesu, a także jego znaczenia dla praktyki.

Równoległe przebiegała II sesja panelowa, moderowana przez dr Urszulę Tokarczyk-Bar oraz dr Agnieszkę Skowrońską-Pućkę. Obrady sesji otworzył referat dr Katarzyny Waszyńskiej i mgra Krzysztofa Czeszaka (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) dotyczący profilowania kryminalnego sprawców przestępstw. Następnie mgr Tomasz Gebel (Uniwersytet Śląski w Katowicach) przedstawił problematykę diagnozy kandydatów na rodziców zastępczych w praktyce organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Z kolei dr Agnieszka Skowrońska-Pućka (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) wygłosiła referat „Życie po opuszczeniu placówki opiekuńczo-wychowawczej. (Auto)diagnoza z perspektywy małoletnich matek, byłych wychowanek POW”. Podczas dalszej części obrad mgr Agnieszka Nymś-Górna (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) omówiła zagadnienie zastosowania diagnozy w pedagogice penitencjarnej. Następnie dr Tatiana Busygina-Wojtas (Uniwersytet Warszawski) podjęła rozważania związane z problemem diagnozowania zaburzeń relacji w parze międzykulturowej i zastosowaniu narzędzi oceny kompetencji etnokomunikacyjnej w praktyce terapeutycznej. Na zakończenie II sesji panelowej mgr Michał Gluzek (Uniwersytet Śląski w Katowicach) omówił rolę diagnozy w projektowaniu działań w ramach systemu pomocy społecznej, poddając ocenie: czy ewaluacja stanowi klucz do sukcesu.

Trzecia sesja panelowa była moderowana przez prof. Sławomira Banaszaka i dra hab. Adama Czabańskiego. Obrady otworzył referat autorstwa dwóch prelegentek – dr Agnieszki Kretek-Kamińskiej i dr Anety Krzewińskiej z Uniwersytetu Łódzkiego „Techniki deliberacyjne jako narzędzia diagnozy (na przykładzie rozmów w kawiarence)”. Następnie dr Małgorzata Zabłocka (Uniwersytet im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy) podjęła rozważania dotyczące diagnozowania niespecyficznych czynników chroniących/ryzyka w okresie dorastania. Z kolei dr Renata Wawrzyniak-Beszterda (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) omówiła zagadnienie edukacyjnych zasobów ucznia/studenta w ujęciu diachronicznym. W kolejnym referacie mgr Kamila Potocka-Pirosz (Uniwersytet Warszawski) podjęła rozważania poświęcone diagnozie logopedycznej w chorobie Alzheimera, dokonując również przeglądu testów i wskazując propozycje badania. Kontynuując problematykę diagnozy logopedycznej, mgr Magdalena

Smolarek (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) zaprezentowała zagadnienie dotyczące diagnozy, czyli badania przesiewowego z dzieckiem uzupełnione o wywiad z rodzicami. Na zakończenie III sesji panelowej mgr Katarzyna Radkowska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) omówiła ICF-Core Set for ASD jako narzędzie pogłębionej diagnozy.

Równoległa, IV sesja panelowa była moderowana przez dr hab. Małgorzatę Kabat oraz dr Justynę Śmietańską. Jej obrady zapoczątkował referat autorstwa dr Grażyny Teusz z Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM, prezentujący zagadnienie wywiadu (auto)biograficznego – pomiędzy strukturą schematu narracyjnego a stylem osobistej interpretacji. Kolejną prelegentką była dr Urszula Tokarczyk Bar, również z Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM, która w swoim wystąpieniu podjęła zagadnienie shadowingu, prezentując także osiągnięcia i refleksje młodych badaczy. Następnie dr Blanka Poćwiardowska (Uniwersytet im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy) wygłosiła referat „Postrzeganie własnego zaangażowania we współpracę z perspektywy rodziców i nauczycieli. Raport z badań”. Z kolei mgr Marek Banaszak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) przedstawił rolę fazy ujawniania (diagnozowania wiedzy uprzedniej ucznia) w konstruktywistycznym modelu uczenia się treści przyrodniczych. Na zakończenie sesji mgr Aneta Baranowska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) w swoim wystąpieniu podjęła problematykę diagnozy dziecka cudzoziemskiego w polskiej szkole.

Obrady wszystkich sesji panelowych były ukierunkowane na tematykę interdyscyplinarnej diagnozy w różnych sytuacjach i kontekstach badawczych, zarówno z perspektywy jednostkowej jak i społecznej. Przebiegały w bardzo przyjaznej atmosferze, służącej wymianie doświadczeń i wzajemnych praktyk. Zarówno podczas prezentowanych przez prelegentów referatów, jak również późniejszych dyskusji wielokrotnie wybrzmiewała refleksja dotycząca istotnej i zarazem służebnej roli diagnozy dla różnych obszarów działań nauk społecznych i medycznych: socjalizującego, edukacyjnego, terapeutycznego, pomocowego, czy naprawczego. Ponadto, bardzo często akcentowano, iż warunkiem profesjonalnej pomocy i wsparcia niezmiennie pozostaje prawidłowo i rzetelnie ukierunkowany proces diagnostyczny.

Podsumowując przebieg już drugiej Ogólnopolskiej Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej „Diagnoza i jej zastosowanie w kontekście jednostkowym i społecznym”, należy podkreślić, iż w szeregu wystąpień zaprezentowane zostały zarówno nowe zagadnienia teoretyczno-empiryczne wykorzystywane w praktyce, jak również nowatorskie pomysły badawcze. Niewątpliwym sukcesem konferencji było bardzo duże zainteresowanie prelegentów oraz frekwencja, zarówno podczas głównej sesji plenarnej, jak i sesji panelowych. Podczas wielokrotnych dyskusji pojawiło się wiele rozważań dotyczących problematyki współczesnej diagnozy, zarówno z perspektywy indywidualnej, jak i społecznej. Atmosfera konferencji, służąca wzajemnej wymianie doświadczeń, stanowi dla organizatorów wyraźny sygnał, iż tego rodzaju wydarzenia naukowe, poruszające zagadnienia szeroko rozumianej diagnozy, są nie tylko potrzebne, lecz również oczekiwane przez środowisko teoretyków i praktyków zajmujących się

diagnozą. Co ważne, szereg pytań i spostrzeżeń, które pojawiły się podczas paneli dyskusyjnych stanowią zarzewie do dalszych refleksji poznawczych i poszukiwań badawczych. Interdyscyplinarny i ogólnopolski charakter konferencji naukowej stworzył przestrzeń dla przeprowadzenia debaty przez szerokie grono specjalistów. Spotkał się z bardzo pozytywnym odbiorem wśród prelegentów, którzy wielokrotnie w spontanicznych wypowiedziach sygnalizowali swoje zadowolenie i zaniepokojenie wobec tak zorganizowanej inicjatywy. Zatem, pozytywny odbiór już drugiej konferencji poświęconej problematyce diagnozy stanowi dla organizatorów: Zakładu Metodologii Nauk o Edukacji oraz Zakładu Poradnictwa Społecznego Wydziału Studiów Edukacyjnych ważną przesłankę dla konieczności kontynuowania podjętej problematyki i organizacji w przyszłości kolejnej, trzeciej już części konferencji.

Justyna Śmietańska